

Recensie | In Hoogenbosch projecteren Pollack en Radersma de ziel

Door Fokke Wester. Laatste update: 4 mei 2018 om 10.21 uur.

GORREDIJK

Jurjen K. van der Hoek bespreekt de tentoonstelling schilderijen van Fred Pollack en Jan Radersma bij Galerie Hoogenbosch aan de Stationsweg 66 in Gorredijk. Te zien tot en met 13 mei.

Het stelt eigenlijk niets voor, terwijl het alles in zich heeft. De kunst van Fred Pollack. Er is geen voorstelling, het is abstract werk. Het zijn plattegronden van de ziel. Althans zo begint het, allengs naarmate de tijd verstrijkt verschijnt figuratie tussen de lijnen en in de kleuren. Zie ik in de vormgeving een situatie ontstaan. Die er niet is, maar de schepper laat het als vanzelf gebeuren.

Pollack construeert, hij zet vlakken en strepen zo bij elkaar dat het een kloppend eenheid wordt. Een spontane sfeer in een harde en doordachte uitstraling. En loopt het beeld door over het kader en buiten de lijst. Het getoonde is een uitsnede van een groot geheel. Binnen het kader is het nooit afgepast af. Er is altijd nog vraag naar meer. Het is een puzzel. Niets staat er zomaar, alles is intensief overdacht.

Gelaagdheid

Pollack is dan ook geen schilder van de intuïtie, geen schilder van de vlotte penseelstreek. Over iedere lijn en elk vlak is nagedacht. Soms te intensief. Dat bij nader inzien een eens gedachte compositie onder een andere laat verdwijnen. Het kan alle kanten op, van iedere zijde bekeken worden en kent een onvermoede gelaagdheid. Vrijwel iedere compositie heeft een onderliggend verhaal, dat meesprekt in het beeld maar alleen leesbaar is voor de maker zelf. Enkel is de verhaallijn te herkennen in de structuur van de huid. Wie het verleden niet kent geniet objectief van het heden.

In recent werk laat Pollack figuren verschijnen. Blikken priemen vanaf de doeken de ruimte in. Is de kunst eerder afstandelijk en zakelijk, nu houdt de beeltenis onze gangen in de gaten. Het werk krijgt meer kleur, grijs wisselt met groen en schreeuwt het zich wel fel rood van de wand. Ook in deze composities, die minder somber en meer vrolijk zijn, brengt Fred zijn psyche in kaart. Het lijkt een geheimtaal, veelvormig en ondoorgrondelijk. Maar juist dat onpeilbare maakt het werk intrigerend en uiterst kijkbaar.

De Bodem

Hoe anders schijnt dat met de schilderijen van Jan Radersma. Je denkt te weten wat je ziet. Er is geen abstracte omgeving geschilderd, maar wel een versimpeling op het natuurlijke landschap. Onherkenbaar als plek en plaats is het karakteristiek voor de sfeer. Niet kennen is beter zien. In aardtinten, dichtbij de basis van het zijn, is Radersma groots in het verbeelden van de bodem waarop wij leven. De bodem waarop modder en waarin bomen de wereld kenmerken. De kleine op een uitgescheurd schetsblokvelletje getekende werken spreken overmatig tot de verbeelding. De vluchtige tekening is ter plaatse opgezet, of een korte beschrijving van de omgeving in gedachten meegenomen en thuis uitgewerkt. De herinnering

typeert de voorstelling. Dat geldt voor de maker en zeker voor de kijker.

Kleuren meer ware tinten het beeld dan heeft de compositie minder die sfeer als van de eerste scheppingsdag. Maar de aarde van Radersma is niet woest en ledig, integendeel. Wel ligt er een wonderbare duisternis over de oervloed waar de schepper zijn geest over laat zweven, zijn kwasten er de verf over doet strijken. Je ziet dat het licht oplicht wanneer het duister met de penseel is aangeraakt. Zonder licht is er geen beeld, zonder duisternis is er geen nuance. Zonder weten is er kennen.

Verdwaal

Titels als onderweg, verte, polder, einder en stil komen langs. Overbodige woorden voor de sprekende beelden, maar toch stemmig in die beeldvorming. Zie je het beeld, herken je de titel. Ik verdwaal dan maar in “het grote niets”, of verzuip in het “Holland water” wanneer ik de bijzondere lichtval aanschouw. Ik beschouw het zijn van Radersma, dat haaks lijkt te staan op het wezen van Pollack. Maar er is nauwelijks verschil. Beide kunstenaars projecteren in hun werk de ziel. Fred enigszins introvert en Jan in ruime openheid.

Jurjen K. van der Hoek